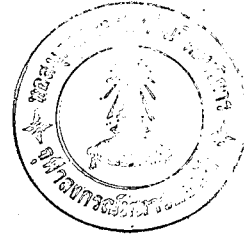


บทที่ ๑

บทนำ



### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยจะเจริญก้าวหน้าไปด้วยดีนั้นย่อมขึ้นอยู่กับว่า การศึกษาของ ประเทศนั้นดีเพียงใด และการศึกษาก็จะดำเนินไปด้วยดีก็ต่อเมื่อผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องได้ พยายามทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ คือทำงานอย่างเต็มความสามารถและมองเห็นคุณค่า ของงานที่กำลังดำเนินอยู่ สำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับการศึกษานั้นได้แก่ครู ถ้าประเทศไทยมีครูที่พยายามปฏิบัติการสอนอย่างสม่ำเสมอและอย่างมีคุณภาพ นักเรียน ก็จะได้รับความรู้ที่มีความเจริญงอกงามตามไปด้วย ประเทศไทยก็จะพัฒนาไปได้อย่าง รวดเร็ว. ในปัจจุบันนี้การศึกษาและนักเศรษฐศาสตร์ก็ถือว่าการศึกษาคือเป็นการลงทุน อย่างหนึ่ง ซึ่งเป็นการลงทุนเพื่อสร้างคุณภาพของคน แต่ผลของการลงทุนจะปรากฏให้ เห็นได้ต้องใช้เวลายาวนานอาจจะถึง ๑๐ ปีหรือ ๒๐ ปีก็ได้ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการ ลงทุนการศึกษาก็คือทำอะไรจึงจะลงทุนได้อย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

รัฐบาลไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา ประกอบกับเล็งเห็นว่า การที่การศึกษาจะมีคุณภาพดีและบังเกิดผลตามจุดหมายที่วางไว้นั้นจำเป็นต้องอาศัย ครูเป็นกำลังสำคัญ ในการใช้ครูนั้นถ้าได้จัดให้ครูได้ทำงานตรงตามวุฒิ ความถนัดและ ความสามารถประกอบกับมอบหมายงานให้ในอัตราที่เหมาะสมแล้วจะช่วยให้ครูได้ใช้ ความสามารถของตนในการทำงานอย่างเต็มที่และด้วยความเต็มใจ อันเป็นผลก็คือ คุณภาพทางการศึกษา

การทำงานของครูนั้นนอกจากจะมีงานสอนตามปกติแล้ว ครูอาจจะต้องทำงาน อย่างอื่นที่เกี่ยวข้องกับงานสอนในชั้นเรียนและงานอื่น ๆ เช่น เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา ชุมชนกิจกรรมต่าง ๆ ทำงานด้านบริหาร ด้านธุรการ งานเหล่านี้อาจไม่จำเป็นต้อง

จัดทำในชั้นเรียนระหว่างชั่วโมงทำงานปกติ แต่ควรได้รับการพิจารณาว่าเป็นส่วนหนึ่งของงานในหน้าที่ครูและควรผนวกเข้าเป็นอัตราการทำงานของครูเช่นเดียวกัน ความรับผิดชอบด้านการสอนและการทำงานของครูนอกเหนือจากการสอนนับว่าเป็นส่วนประกอบสำคัญอย่างหนึ่งที่จะส่งเสริมหรือทำลายขวัญครู ถ้าเมื่อใดครูมีความรู้สึกว่าได้รับภาระหนักเกินไปทั้งชั่วโมงสอนและชั่วโมงการทำงานด้านอื่น ๆ หรือเห็นว่าตนมีหน้าที่ความรับผิดชอบมากเกินไป ครูก็อาจจะทอดถอนใจหรือขาดความสนใจ ความเอาใจใส่ในงานของตนเท่าที่ควร ดังนั้นการที่จะมอบหมายหรือกำหนดอัตราเวลาการทำงานของครูให้ได้เหมาะสมและใกล้เคียงกันในระหว่างกลุ่มครูเดียวกัน สายวิชาเดียวกันนับว่าเป็นความรับผิดชอบสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียน ถ้าผู้บริหารโรงเรียนสามารถมอบหมายให้ครูแต่ละคนได้อย่างเหมาะสมและใกล้เคียงกันก็จะช่วยให้งานด้านการเรียนการสอนและงานด้านบริหารของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

สาเหตุของความสูญเปล่าทางการศึกษาอันเนื่องมาจากการบริหารงานตามข้อคิดของ กมล ศิริกมล นั้นอาจสรุปได้ว่ามีสาเหตุมาจากผู้บริหารงานลำสมัย ไม่สนใจงานด้านวิชาการ ไม่ส่งเสริมให้ครูค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม เป็นเหตุให้ครูหย่อน - สมรรถภาพ ไม่เตรียมการสอน ไม่ใช้วิธีสอนและอุปกรณ์ที่ถูกหลักวิชา นักเรียนไม่ได้รับความรู้ตามหลักสูตร สวัสดิการของครูยังไม่ดีพอ เป็นเหตุให้ครูขาดกำลังใจในการทำงาน ขาดการนิเทศและการติดตามผลงานเท่าที่ควร ไม่มีบริการช่วยเหลือเด็กที่เรียนอ่อน เด็กที่มีปัญหาด้านความประพฤติ

นอกจากนี้ ไมตรี ชุมชัย และเพื่อน<sup>๒</sup> ได้ร่วมกันทำการวิจัยเรื่อง เวลาที่

กมล ศิริกมล , " ครูจะช่วยแก้ความสูญเปล่าทางการศึกษาภาคบังคับได้อย่างไร , " ศูนย์ศึกษา ๔-๑๐ (กันยายน-ตุลาคม ๒๕๑๔) : ๘.

๒ ไมตรี ชุมชัย, ชงชัย ลาวรรณ และรุ่ง เจนจิต, " เวลาที่สูญเสียไประหว่างปีการศึกษา ๒๕๐๖ ของโรงเรียนในประเทศไทย " (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๐๗), หน้า ๓๔-๓๕.

สูญเสียไประหว่างปีการศึกษา ๒๕๐๒ ของโรงเรียนในประเทศไทย ซึ่งสรุปได้ว่า โรงเรียนของเราได้เสียเวลาไปมากในเรื่องต่อไปนี้ คือ พิธีไหว้ครูทั้งวันซ้อมและวันจริง พิธีหล่อเทียนพรรษา แห่เทียนพรรษา พิธีเข้าประจำกองลูกเสือ กีฬาโรงเรียน ละครดนตรีของโรงเรียน น้ำท่วมบริเวณโรงเรียน หยุดเรียนเพราะถูกยืมสถานที่ ครูเข้าห้องสอนช้าบ่อย ๆ เลิกสอนก่อนเวลา ครูไม่อยู่ในห้องเรียน วันลาของครู ครูถูกเรียกให้ไปช่วยราชการอย่างอื่น เป็นต้น

ผู้วิจัยมีความสนใจในการใช้ครูในระดับมัธยมศึกษา จึงมุ่งศึกษาเพื่อจะทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการใช้ครูว่าที่ใช้ไปนั้นได้รับประโยชน์เพียงใด คุ่มค่าหรือไม่ มีปัญหาเกี่ยวกับการใช้อย่างไรบ้าง และควรปรับปรุงวิธีใช้อย่างไร เพื่อจะให้มีประสิทธิภาพและบังเกิดผลตามเป้าหมายได้มากที่สุด

#### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาถึงสถานภาพทั่วไปของครู
๒. เพื่อศึกษาการใช้ครูในตำแหน่งต่าง ๆ ต่อไปนี้ คือ การปฏิบัติของครู ปัญหาการใช้ครู การใช้ครูตำแหน่งอื่น ๆ ที่มีใช้การสอน การใช้ครูไม่ตรงตามวุฒิ จำนวนเวลาการทำงานของครู
๓. เพื่อประมาณค่าความสูญเสียไปทางการศึกษาที่มีสาเหตุมาจากการลาของครู

#### แนวเหตุผลทฤษฎีที่สำคัญ

การใช้ครูไม่เต็มที่ตั้งซึ่งอาจจะมาจากสาเหตุใด ๆ ก็ตาม เป็นปัญหาหนึ่งที่ก่อให้เกิดความสูญเสียไปทางการศึกษาของชาติ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาเพื่อหาทางแก้ไข

### ขอบเขตของการวิจัย

๑. การวิจัยครั้งนี้จะกระทำกับผู้บริหารและครูในโรงเรียนสังกัดกองการมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน ๕๗ โรงเรียน จำนวนผู้บริหาร ๕๗ คน จำนวนครู ๑,๑๙๕ คน จากตัวอย่างโรงเรียนในทุกภาคภูมิศาสตร์ของประเทศไทย

๒. การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยกระทำในขอบเขตที่ได้วางไว้ในวัตถุประสงค์ของการวิจัยเท่านั้น ตัวแปรอื่น ๆ ที่มีได้กล่าวถึงไม่อยู่ในขอบข่ายของการวิจัยครั้งนี้

### ข้อตกลงเบื้องต้น

๑. คำตอบที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยเป็นความรู้สึกที่แท้จริง และตรงตามสภาพความเป็นจริงของผู้ตอบ

๒. ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ถือว่าเป็นตัวแทนที่ดีเพราะได้มาโดยการสุ่มซึ่งทุกคนมีโอกาสได้รับเลือกเท่า ๆ กัน

๓. ข้อมูลในปี ๒๕๒๐ ถือว่าเป็นตัวแทนของข้อมูลในปีอื่น ๆ

### ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

ผู้วิจัยคาดว่าจากผลการวิจัยนี้จะทำให้ได้รับประโยชน์ดังนี้

๑. ทราบสาเหตุของความสูญเปล่าทางการศึกษาอันเนื่องมาจากการใช้ครูเพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขต่อไป

๒. ทราบปัญหาและความต้องการด้านกำลังครู อันจะเป็นประโยชน์ต่อส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในการจัดงบประมาณ และวางแผนการศึกษา

### คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

๑. การใช้ครู หมายถึง สภาพของการใช้ครูที่เป็นอยู่จริงในวันที่ตอบแบบสอบถาม

๒. โรงเรียน หมายถึง โรงเรียนมัธยมศึกษาสายสามัญ สังกัดกองการ  
มัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

๓. ผู้บริหาร หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการของโรงเรียน  
ในข้อ ๒.

๔. ครู หมายถึง ข้าราชการครู สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ

๕. สถานภาพทั่ว ๆ ไปของครู หมายถึง เพศ อายุ ภาวะการสมรส วุฒิ  
ระยะเวลาในการรับราชการ และเงินเดือน

๖. วันลาของครู หมายถึง วันที่ครูต้องยื่นใบลาขออนุญาตลาหยุดไม่มาปฏิบัติ  
ราชการตามปกติ

๗. ความสูญเสียเปล่า หมายถึง การที่ครูไม่ได้สอนและนักเรียนไม่ได้เรียน

๘. ปีการศึกษา ๒๕๑๕ นับตั้งแต่วันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๑๕ ถึง ๑๕ มีนาคม

๒๕๒๐

ศูนย์วิทยทรัพยากร  
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย